

ساختارشناسی حیاط در خانه‌های قجری اقلیم گرم و خشک و مرطوب با تمرکز بر گونه «حیاط مرکزی» مطالعه موردی: خانه‌های یزد و دزفول

نفسه زینلیان^۱، هانیه اخوت^{۲*} (نویسنده مسئول)

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه تهران

^۲ استادیار پردیس فارابی دانشگاه تهران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۷/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۲/۱۰

چکیده

هدف از نگارش این مقاله مقایسه تطبیقی الگوی ساختاری حیاط در دو شهر یزد و دزفول برای کشف وجه تمایزها و تشابه‌های حیاط در شهرهای مختلف ایران با دو اقلیم متفاوت است. برای نیل به نتیجه دقیق‌تر، موقعیت حیاط نسبت به خانه در هر دو اقلیم یکسان و گونه «حیاط در وسط» انتخاب گردیده است. مقاله به دو پرسش پاسخ می‌گوید: اول چگونگی ساختار حاکم بر حیاط خانه‌های قاجاری یزد و دزفول و دوم تأثیر ملزومات اقلیمی در وجه تمایز و تشابه ساختار «حیاط در وسط» در این دو شهر. لذا برای انجام پژوهش از روش توصیفی و تطبیقی و با انتخاب ده نمونه موردی از هر دو شهر استفاده شده است. برای رسیدن به این هدف تحلیل فرمی، تناسبات حیاط (طول به عرض)، عمق حیاط، زاویه دید انسانی، الگوی ارتفاعی، نسبت فضای بسته به باز، مساحت سبزیگی و آب، مصالح و رنگ جداره حیاط مورد بررسی تطبیقی و تحلیل قرار گرفته است. شیوه تحلیل، فرمی است و ابزارهای گردآوری داده‌ها کروکی و مشاهده میدانی و ترسیم جداول و نمودارهای تحلیلی است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که با وجود این که در خانه‌های یزد و دزفول حیاط، عنصر مهم و نقش نظام‌دهنده خانه است، ولی تفاوت‌های ساختاری نیز دارند؛ به عبارتی، با این که می‌توان گونه‌ای یکسان از جانمایی حیاط در خانه برای هر دو اقلیم گرم و خشک، و گرم و مرطوب یافت، ولی تفاوت‌های ساختاری حیاط در این دو اقلیم شامل تفاوت در الگوی ارتفاعی، عمق، زاویه دید به حیاط، تناسبات و درصد فضای باز در حیاط و در نهایت مصالح جداره حیاط، امری اجتناب‌ناپذیر و کاملاً ضروری است.

واژگان کلیدی: حیاط در وسط، ساختارشناسی، دزفول، یزد، اقلیم.

Morphology of courtyard in Qajari houses in hot-dry and hot-humid climates, with a focus on the species of “courtyard in the middle”

Case Study: Yazd and Dezful houses

Nafiseh Zeinalian

M.sc. in Architecture, University of Tehran, Iran

Hanie Okhovat * (Corresponding Author)

Assistant Profe., University of Tehran, Iran

* h.okhovat@ut.ac.ir

Abstract:

There are modest differences between the central courtyard of buildings in hot and dry regions with similar buildings in hot and humid areas. The central courtyard houses in Yazd are very introverted and have very little contact with the outside. The central courtyard houses in hot and humid areas are semi-introverted and partially have a physical and visual connection with the outside through the openings and porches. This paper aims to conduct a comparative comparison of courtyard structural pattern in Yazd and Dezful, to detect the differences and similarities of the courtyard in various cities of Iran with two different climates. In the both climate, to achieve a more accurate result, “courtyard in the middle “ is selected as the position of the courtyard toward the house. The main research questions are “how is the structure of courtyard in Dezful and Yazd Qajari houses? What are the effects of climate requirements on the difference and similarity of structure of “courtyard in the middle” in the both mentioned cities?”. The descriptive and comparative methods were used in this study by selecting ten case study from both cities. To achieve this purpose, formic analysis, proportions of the courtyard (length to width), depth of courtyard, the angle of human vision, altitudinal pattern, the ratio of indoor to outdoor, area of greenness and water, materials and colors of courtyard wall are investigated comparatively and analytically. The method of analysis is formic and data collection tools include sketch, field observations, drawing tables, and analytic charts. The result of this study indicates that although courtyard is an important element and play a regulatory role in both Yazd and Dezful houses, many structural differences in the courtyard of the house can be seen. In other words, courtyard in the middle of the building in two different cities and climate has a different structure, which the details of the differences are expressed in the context of the study. The results show that however locating the courtyard in the middle can be similar for both hot-dry and hot-humid climate, but considering the structural differences of the courtyard in this both climates are inevitable and absolutely necessary.

Keywords: Central Courtyard, Structure Analysis, Yazd, Dezful, Climate.